

Пані Добродійка і її Кулінарна Книжка

Унікальна старовинна кулінарна книжка від унікальної авторки потрапила до «Авторська Кухня Українська». Її уклала Ольга Бачинська, така знаменита і шанована за життя і майже забута, за виключенням, може, Стрия, сучасниками.

Цікавою була поява цієї книжки. Якось так складається в історії нашого проекту, що одна книга вказує шлях до іншої, нової. Саме так сталося і цього разу. Дружній проект «Вишивка в одязі видатних українців» та чудові Тетяна Зез і Людмила Вонсуль, з якими ми потоваришували завдяки виданню і презентації «Одписок з мамчених переписов» Євгенії Долошицької, відкрили нам цю перлину, познайомили з науковцями музею Ольги Бачинської, що в Стрию, і так почалася робота над виданням нової книги, яку зараз ви тримаєте в руках.

Не менш цікавою була і поява назви книги. Гортаючи старий переписник – експонат музею Ольги Бачинської в Стрию, – ми натрапили на запис, зроблений дитячою ручкою на одній зі сторінок: «22 липня ми пикли бабки й коржики. Йосип».

Йосип

22 ЛИПНЯ
Ми пикли бабки
і коржики.

Відомо, що Ольга Бачинська не любила святкувати свій день народження 05 червня, а запрошувала всіх на іменини 24 липня. Це була традиція, про яку всі знали. Очевидно, саме до своїх іменин готувалася в цей день – 22 липня, пані Оля. Пекла бабки і коржики, а маленький Йосип їй допомагав. Питання було вирішене. Назву книги «продиктував» сам переписник. Ми так і не знаємо, хто

Подружжя Бачинських під час відпочинку. Іка, 1914 р.
(Стрийський краєзнавчий музей, СКМВ-КВ 24187/Фото 61-6824)

був той таємничий хлопчик Йосип. Можливо, дитина з «Сирітського захисту», яким так опікувалася пані Добродійка, а можливо, сусідський хлопчина. Насправді, це не так важливо.

Але саме з його легкої руки з'явилась назва у цієї книжки, з якою ми помандруємо до Стрия початку XX століття, завітаємо на гостину до славної Ольги Бачинської, дізнаємося більше не тільки

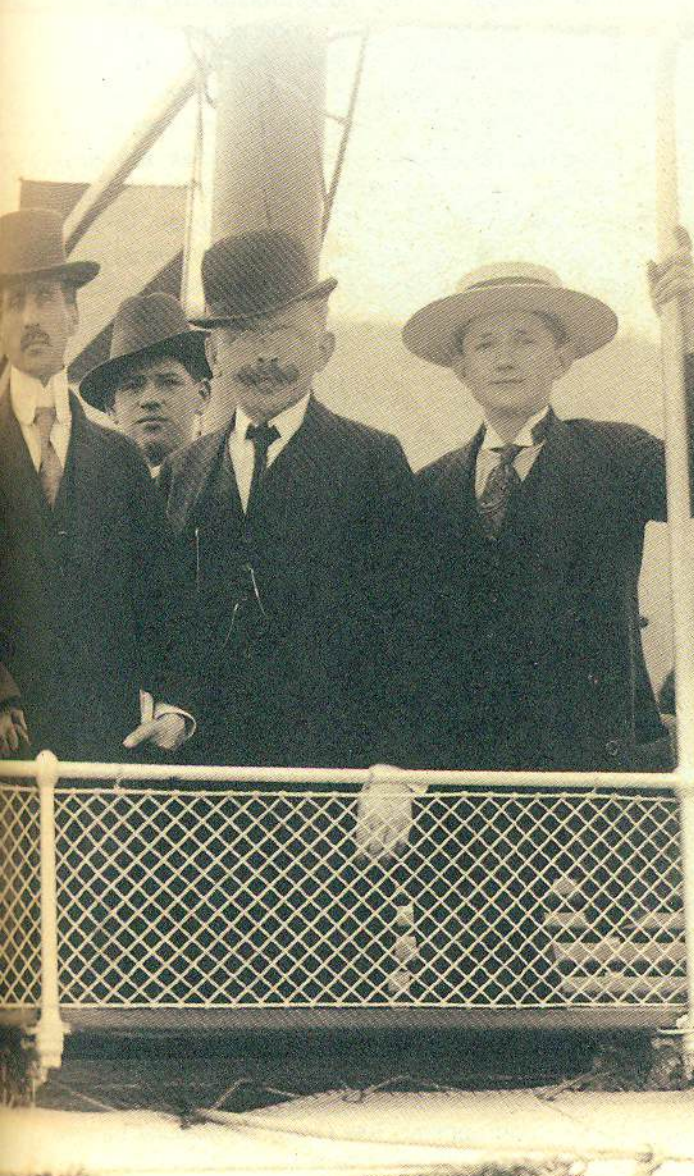
про смаки стриян того часу, а й про наше минуле, про людей, які жили за правилом, що загальне добро треба ставили вище від особистого.

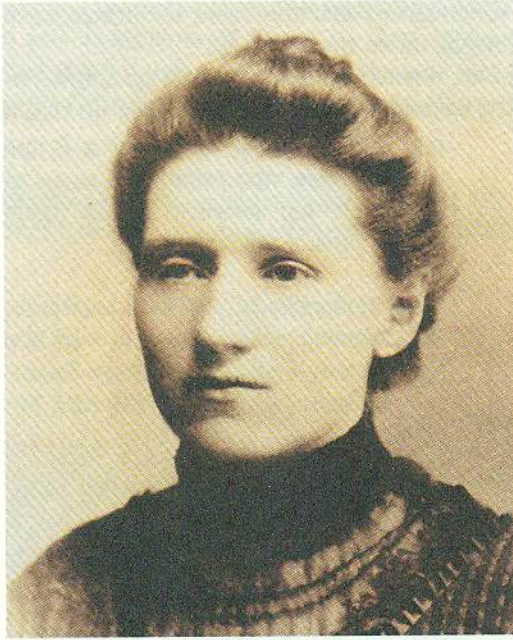
«Пані Добродійка», «Залізна касієрка», «Наймудріша жінка Галичини» – це все про авторку цієї книжки Ольгу Бачинську (з Тишинських, 1875–1951 рр.). Хто вона?

«Пані Добродійка» – так всі її називали, «вона вміла любити людей» – згадує про Ольгу Бачинську її вихованка Ольга Волошин.*

Про цю жінку часто згадують, додаючи слова: «єдина», «перша». Ольга Бачинська – жінка, яка зробила блискучу кар'єру, перша жінка, яка ще на поч. XX століття входила до дирекції великих українських комерційних установ: «Каса Задаткова», кооперація «Маслосоюз». Крім цього, вона працювала в таких товариствах у Стрию, як: «Міщанська Бесіда», «Рідна школа», кооператив «Труд», «Каса хворих», «Сирітський захист», Комітет допомоги Політ'в'язням, Товариство опіки над домашніми робітницями, співоче товариство «Боян», Марійська дружина, Церковне Братство, музей

* безцінні спогади Ольги Волошин та інших її сучасників, що були зібрані свого часу науковцями музею Ольги Бачинської, про те, якою була в побуті наша авторка знайдете в кінці книги у розділі «Знайомство».

Ольга Бачинська, фото з сайту «Фотографії старого Львова»

«Верховина», молодіжних організаціях: Пласт, Сокіл, Плай – це тільки часточка тих організацій, якими вона опікувалася або була їх засновницею, директоркою.

Водночас, пані Добродійка була дуже скромною, завжди в тіні, небагатослівною але невтомно працювала для досягнення мети. За спогадами пані Ірини Павликовської, «Це була жінка, про яку всі передові громадяни західно-українських земель чули, її респектували та говорили про неї зі словами пошани, хоч вона майже ніколи публично з промовами не виступала і дуже рідко виїздила поза Стрий. Сама все скромно вбрана, ще скромніше зачесана, з доброзичливою усмішкою, спокійна і опанована, що так рідко зустрічається в наших передових жінок»

Вона завжди працювала в оточенні успішних чоловіків, як: Остап Нижанківський, Євген Олесницький, Єронім Калитовський, Іларіон Бачинський (за якого в 1909 році вийшла заміж), Андрій Палій, Андрій Мудрик і ін. І завжди вона

була на рівні, а часто ще й задавала тон. Коли Іларію перед його одруженням казали, що не варто пов'язувати життя з Ольгою, «бо вона є жінкою, що їздить на бричці на рівні з чоловіками» (фігурально, звісно), він відповів дуже гідно: «саме таку жінку я і шукав». По одруженню, здавалося б, що молода жінка покине професійну і суспільну працю, бо «такій, як вона, жінці не випадає працювати». Мимо такої намови декого з родини, вона не тільки не покидає своєї фахової праці, але ще з більшим запалом поринає в різну громадську роботу і залучає до неї інших своїх колег.

У нелегкий період першої світової війни і до 1920 року Ольга Бачинська була головою Союзу українок Стрия. Проте її діяльність на полі захисту прав та інтересів жінок не обмежувалася періодом головування. Вона була засновницею жіночого кооперативу «Труд», який об'єднував швачок. Вона першою звернула увагу на долю домашньої прислуги й організувала «Товариство опіки над домашніми помічницями». Кільканадцять років очолювала це товариство, як голова і скарбник залишила йому, подібно як і сирітському захистові, якнайбільше уваги і серця. Пані Добродійка заохочувала дівчат до системного читання книжок і українських часописів, вчила шити, вишивати, манер і культурному поведінню, улаштовувала для них товариські забави, концерти, різні освітні курси. А ще запросила до товариства своїх колег і друзів – кооператорів, гімназійних вчителів, інтелігентних жінок, лікарів і адвокатів – яко референтів, лекторів і як спеціалістів у своїй сфері. Фактично, створила повноцінну школу і центр захисту для цих дівчат. Вона навіть домоглася зібрати кошти і купити для них гарний дім коло церкви. Тож Ольга Бачинська втерла не одну сльозу, врятувала не одне життя у скрутну хвилину.